

УДК 327.5

DOI 10.30970/vir.2019.46.0.10360

## **НА ШЛЯХУ ДО НАТО: СУЧАСНІ ВИКЛИКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РЕАЛІЗАЦІЇ ПОЛІТИКИ БЕЗПЕКИ**

**Юлія Дем'янчук**

*Харківський національний університет ім. В. Н. Каразіна,  
майдан Свободи, 4, м. Харків, Україна, 61022, тел. 0502767212,  
e-mail: dua190784@gmail.com*

Пріоритетним національним інтересом України у сфері зовнішньополітичної діяльності є розвиток та подальше поглиблення відносин стратегічного партнерства України з Організацією Північноатлантичного договору (НАТО). У статті зроблено короткий екскурс в історію утворення та розширення Північно-Атлантичного Альянсу як міжнародної міжурядової організації та військово-політичного союзу, показані основні віхи довгого шляху України до її, поки що не реалізованого, членства у НАТО. Відносини між Україною та НАТО мають два основних виміри: політичний діалог і практичне співробітництво. Політичний діалог України з Альянсом забезпечується шляхом двосторонніх контактів на всіх рівнях, включно з міжпарламентським виміром. Від НАТО та її держав-членів продовжує надходити матеріально-технічна, дорадча, тренувальна допомога українському сектору безпеки і оборони.

Автор звертає увагу на найбільш актуальні безпекові проблеми Європи та України, на новітні виклики світовому порядку. Для України стратегічне партнерство з НАТО є невід'ємною складовою євроінтеграційного курсу, оскільки доповнює процес внутрішньодержавних перетворень у контексті імплементації Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським Співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони. Відносини між НАТО і Україною постійно розвиваються з самого моменту отримання Україною незалежності в 1991 році. Зважаючи на стратегічну позицію України як моста між Східною і Західною Європою, відносини між НАТО і Україною мають провідне значення для розбудови миру і стабільності в євроатлантичному регіоні. НАТО і Україна беруть активну участь у міжнародних операціях з підтримання миру та розв'язанні спільних проблем безпеки. З часом визначились певні тенденції діалогу і практичної співпраці з широкого кола інших питань. Ключовим аспектом партнерства стала підтримка Альянсом і окремими країнами-членами НАТО зусиль України з впровадження реформ, яка отримала додатковий поштовх після драматичних подій Помаранчевої революції 2004 року і

залишається надзвичайно важливою для задоволення прагнення України інтегруватись до євроатлантичних структур.

**Ключові слова:** НАТО; альянс; постійне членство; саміт; декларація; безпека; виклик; проблеми; військова сфера; агресія; гібридна війна; політика; досвід; прогнозування; реалізація; вирішення.

**Вступ та постановка проблеми.** Забезпечення громадської та особистої безпеки протягом історії людської цивілізації було головною метою суспільства, оскільки безпечні умови існування вкрай необхідні для людини та властиві всій соціальній структурі суспільства. Протягом свого існування людство накопичило великий теоретичний і практичний досвід у сферах дослідження та вирішення проблем національної безпеки суспільства (держави). Сьогодні державами світу, міжнародними спільнотами розроблені різні концепції безпеки, створені міжнародні організації для її забезпечення. Хоча це і не ліквідувало остаточно пряму і непрямую загрозу безпеці всього людства та окремим народам, все ж дало змогу передбачити та врахувати різні підходи у безпековій галузі, допомагати державам та народам світу виходити з гарячих фаз різноманітних внутрішніх і зовнішніх конфліктів та війн.

Північноатлантичний Альянс, що виник 1949 року, став організацією, котра цілком здатна виконати свою місію, суть якої викладена у її цілях: виступати основою стабільності в Євроатлантичному регіоні; служити форумом для проведення консультацій з проблем безпеки; здійснювати захист від будь-якої загрози агресії проти будь-якої з держав-членів НАТО; сприяти ефективному запобіганню конфліктам і брати активну участь у кризовому врегулюванні; сприяти розвитку всестороннього партнерства, співпраці й діалогу з іншими країнами Євроатлантичного регіону [33, с. 56–57].

Останніми роками за активної консультативної допомоги НАТО в Україні опрацьована Стратегія національної безпеки, вироблена Концепція нацбезпеки України, прийнято новий Закон «Про національну безпеку України». Завдяки співпраці із НАТО українські військові мають змогу отримати дорадчу допомогу в реорганізації та модернізації структур та засобів С4 (командування, управління, зв'язку, комп'ютеризації). Співпраця з Альянсом сприяє виявленню гібридних загроз, зміцнюванню потенціалу протистояння та стійкості перед такими загрозами. Від країн НАТО наша держава отримує військову та матеріальну допомогу у межах існуючих програм співробітництва. Але чимало причин не дає змогу Україні стати рівноправним членом Північноатлантичного Альянсу.

Спробуємо показати основні з таких причин, дати суб'єктивно-об'єктивну відповідь на *актуальні питання* сучасності: чому Україна не є членом НАТО, чи дійсно нашій країні потрібно членство у НАТО, які найгостріші загрози та виклики в безпековій сфері стоять сьогодні перед нашою державою, Європою та світом та чи можна їм запобігти?

**Аналіз останніх досліджень і публікацій.** Проблему, що стала суттю нашої статті, достатньо досліджували у сучасній науковій літературі.

Різноманітні наукові праці та публікації різних українських авторів, як от О. Бодрука [1], О. Власюка [2; 3], О. Глазова [3], В. Горбуліна [6; 28], І. Мінгазугдінова [9], П. Ситника [25], О. Соскіна [14; 26], багатьох інших досвідчених фахівців-дослідників, журналістів, блогерів, що працювали над вирішенням різних аспектів тем, суміжних темі нашої статті, присвячені діяльності НАТО у сфері безпеки, тернистому шляху України до цієї організації, безпековим проблемам світу, Європи й України.

**Мета статті** – на основі показу історичних віх становлення Північноатлантичного Альянсу та розвитку його відносин з Україною виявити найсуттєвіші проблемні безпекові виклики сучасному суспільству, національній безпеці нашої держави; запропонувати окремі шляхи виходу із кризової ситуації у галузі безпеки; довести правильність обраного Україною шляху до НАТО та ЄС.

**Виклад основного матеріалу.** Основною метою політики держави Україна, яка зафіксована у Законах України «Про національну безпеку та оборону» (21.07.2018 р.), «Про засади внутрішньої та зовнішньої політики» (01.07.2010 р.; в останній редакції 08.07.2018), названо вступ до Європейського Союзу та НАТО [19; 20]. Зрозумілим є факт, що ЄС і НАТО сповідують ідентичні цінності та є своєрідною «будівлею з двома входами». Відомо, що ця «будівля» збирає під свої дахом найрозвиненіші країни Європейського континенту. Досвід країн Південно-Східної та Східної Європи, котрі довгі роки були сателітами Радянського Союзу, засвідчує, що їхній вступ до НАТО став для кожної з таких країн головним етапом на шляху до повномасштабного членства в Європейському Союзі.

Початок історії створення Північноатлантичного Альянсу (North Atlantic Treaty Organization – NATO) добре відомий не лише професійним історикам, політологам та правознавцям, а й широкому загалу населення планети Земля. Своєрідним «прологом» процесу формування союзу країн Заходу вважають зустріч 4 березня 1948 року у Брюсселі між представниками європейських країн, сусідів Німеччини – Бельгії, Великої Британії, Люксембургу, Нідерландів та Франції, під час якої обговорювали пропозицію делегацій Франції та Великої Британії щодо розробки договору про взаємну допомогу. Підписано Брюссельський договір 17 березня 1948 року.

Датою заснування НАТО вважають 4 квітня 1949 року. Саме тоді у столиці Сполучених Штатів – Вашингтоні – представники урядів Бельгії, Великої Британії, Данії, Ісландії, Італії, Канади, Люксембургу, Нідерландів, Норвегії, Португалії, Сполучених Штатів Америки та Франції підписали Північноатлантичний договір [16, с. 99]. Причиною виникнення цього військово-політичного союзу стало те, що в умовах двополярного світу та початку краху Ялтинської системи Організація Об'єднаних Націй вже встигла показати свою неспроможність захистити мир на планеті: в умовах початку «холодної війни» наддержави, особливо СРСР, ветоували цілу низку постанов Ради Безпеки ООН; у післявоєнній, незабаром розділеній Німеччині, залишалась загроза реваншизму; виникли нові «вогнища» воєнних дій. Перший

Генеральний секретар НАТО – лорд Гастингс Лайонел Ісмей (1887–1965), генерал британської армії, воєнний і політичний діяч, свого часу образно пояснив концепцію цієї міжнародної організації: «тримати росіян на відстані, американців – всередині (Європи), а німців – під контролем» [13, с. 7].

Сьогодні НАТО як міжнародна міжурядова організація та військово-політичний союз налічує у своєму складі 29 держав Європи та Північної Америки, котрі прагнуть досягти мети, поставленої Вашингтонською угодою.

З першого дня свого існування принципами діяльності Північноатлантичного Альянсу проголошено прагнення суверенних держав до миру, захисту свободи, сприяння стабільності і добробуту, мирного розв'язання суперечок, збереження спільної спадщини своїх народів та їхньої цивілізації, що заснована на ідеалах демократії, свободи особистості і верховенства права. Основним принципом НАТО є «система колективної безпеки усіх членів» [15] НАТО; і сам Альянс, відповідно до статті 51 Статуту ООН, створено з метою колективної оборони його членів [33, с. 83].

Не згадуючи про пропагандистські «страшилки», якими довгі роки керівники СРСР «нашпиговували» населення, у тому числі й українців (не секрет, що чимало представників старшого покоління й досі вірять у агресивну сутність НАТО), автор статті вважає необхідним зупинитись на особливостях відносин сучасної, незалежної Української держави із Північно-Атлантичним блоком.

Примітним є факт, що за місяць до народження незалежної України, у той час, коли став явним факт остаточного краху комуністичного режиму на Європейському просторі, у листопаді 1991 року у Римі пройшла зустріч глав держав та урядів країн-членів НАТО. Ця зустріч зумовила початок процесу адаптації НАТО до нових геополітичних умов та визначила нову стратегічну концепцію організації. Тоді вірилось, що світ стане повністю однополярним. Але вже тоді прогнозували, що і цей оновлений світ невдовзі підстерігатимуть територіальні претензії та міжетнічна ворожнеча. Особливо небезпечним регіоном, що почав показувати негативний приклад, стали країни Південно-Східної Європи: конфлікт у Югославії на той момент набував значних обертів.

Окрім традиційних стратегічних концепцій, що нерідко приймаються на самітах НАТО, Римський 1991 року саміт прийняв «Декларацію про мир і співпрацю». Основний логічний наголос у цьому документі поставили на тому, що Альянс підтримує і «пропонує допомогу країнам Центральної і Східної Європи у здійсненні реформ, подоланні труднощів перехідного періоду, запрошує до участі у відповідних форумах НАТО, готовий до консультацій з політичних, військових, економічних і наукових питань та щодо налагодження співпраці» [33, с. 184]. Невдовзі створили Раду Північно-Атлантичного співробітництва (РПАС), на яку наклали місію зі сприяння розвитку такого партнерства. РПАС мала стати важливим механізмом у консультативній роботі між НАТО та колишніми членами Організації Варшавського Договору, новими незалежними державами на пострадянському просторі з політичних питань та

питань загальноєвропейської і регіональної безпеки. У березні 1992 р. Україна разом із десятьма іншими колишніми республіками СРСР приєдналася до РПАС.

Наша держава як член РПАС з перших днів свого членства у ній зосереджує увагу на питаннях безпеки, на економічних питаннях на кшталт конверсії військового виробництва, соціального виміру, безпеки економічного розвитку, витрат на оборону та оборонний бюджет, на аспектах «викликів сучасного суспільства» та миротворчих операціях, на консультативній роботі з політичного планування та врегулюванні кризових ситуацій цивільного характеру, на питаннях наукового розвитку та інформаційної діяльності тощо [25, с. 175].

На засіданні в Брюсселі (Бельгія) 10–11 січня 1994 року країни-члени НАТО ухвалили програму «Партнерство заради миру» (дата набуття чинності для України – 8 лютого 1994 року). Метою названої програми стало «сприяння відкритості процесів національного планування і формування військових доктрин, військових статей бюджетів, забезпечення демократичного контролю над збройними силами, підтримання здатності й готовності брати участь у міжнародних миротворчих операціях під егідою Організації Об'єднаних Націй та Організації з безпеки і співробітництва в Європі, розвиток військового співробітництва з НАТО для здійснення спільного планування, військ, підготовки й навчань», формування своїх, національних, збройних сил відповідно до стандартів НАТО тощо» [14, с. 4]. Приєднуючись до партнерської Програми-1994, Україна погодилась на участь українських військових у спільних з країнами-членами НАТО та його партнерами миротворчих навчаннях і на території нашої країни, і за кордоном.

Важливою віхою в аспекті співпраці України з НАТО став 1997 рік. На саміті НАТО у столиці Іспанії – Мадриді 9 липня 1997 року, Президентом України Леонідом Кучмою, з одного боку, та Генеральним секретарем НАТО Хав'єром Соланою разом із лідерами 16 країн-членів Альянсу, з іншого боку, підписали важливий документ, який мав регулювати відносини нашої держави із НАТО та визначати політичні зобов'язання підписантів на найвищому рівні. Цей документ – Хартія про особливе партнерство між Україною та Організацією Північно-Атлантичного договору. У документі наголошувалося на необхідності розвитку ефективного партнерства задля безпеки та стабільності, просування спільних демократичних цінностей у Центрально-Східній Європі [30]. У плані безпекових питань центральне місце посів розділ V «Хартії», що має назву «Співробітництво заради більш стабільної Європи». У розділі задекларовано утворення кризового консультативного комітету, котрий має допомагати у вирішенні питань, коли Україна вбачатиме пряму загрозу своїй територіальній цілісності, незалежності або безпеці [30].

Щоб якнайповніше забезпечити розвиток відносин Україна–НАТО та сприяти впровадженню в життя «Хартії про особливе партнерство ...» Альянс та Україна домовились проводити зустрічі Ради НАТО із нашою державою. Такі двосторонні зустрічі (Україна–НАТО (КУН)) передбачали не рідше двох разів на рік. Засідання КУН спочатку відбувалися на рівні глав держав та урядів та

міністрів закордонних справ, а згодом – на рівні міністрів оборони. Отже, КУН став виконувати роль своєрідного форуму з обговорення та вирішення питань безпеки, проблем обопільного інтересу, імплементації річних планів співробітництва, регулювання процесу планування оборонної сфери. Уже 10 жовтня 1997 року відбулося інавгураційне, тобто перше засідання Комісії Україна–НАТО на рівні міністрів внутрішніх справ. Цього ж року у штаб-квартирі Альянсу у Брюсселі з'явилась українська місія, а у Києві – Центр інформації та документації НАТО. Останнє (на момент написання нашої статті) засідання відбулося 18 грудня 2018 року. Його присвятили оцінці виконання нашої державою Річної Національної Програми під егідою КУН за 2018 рік.

Після проведення 2008 року XX Бухарестського саміту НАТО знадобилася певна конкретизація до «Хартії про особливе партнерство ...» До речі, зустріч у Бухаресті 2–4 квітня 2008 року увійшла у новітню історію під назвою «саміт великих надій та гучних скандалів». Саме тоді планували надати права постійного членства в Альянсі Україні та Грузії, однак цього не сталося. Дискусія щодо приєднання держав до членства у НАТО на Бухарестському саміті відбувалася у три етапи, проте через небажання Німеччини та Франції псувати стосунки із Росією рішення щодо їхнього приєднання до «Плану дій щодо набуття членства» (*англ.* – MAP) не прийняли. Саміт завершився компромісною заявою по те, що двері Альянсу для Грузії та України оголошують відкритими, а остаточне рішення щодо постійного членства відкладено [31]. У серпні 2009 року підписали Декларацію про доповнення Хартії, у якій конкретизували роль Комісії НАТО–Україна та декларували розроблення Річних національних програм.

Протягом періоду української незалежності різні політичні сили, уряди та президенти по-різному ставились до питання членства у Північноатлантичному Альянсі. Після багатовекторності часів президентства Л. Кучми суттєвий крок до НАТО зробив Президент В. Ющенко саме у роки, які передували згаданому вище Бухарестському саміту.

В Україні 2008 року виникла політична криза. І пов'язана вона була саме із зовнішньою політикою держави щодо НАТО. У січні цього року за підписом Президента В. А. Ющенка, Голови Верховної Ради А. П. Яценюка та прем'єр-міністра Ю. В. Тимошенко до НАТО надіслали заяву про готовність приєднатися до програми постійного партнерства – MAP. Депутати ж від Партії регіонів заблокувала роботу Парламенту, організували масові протестні акції та провели у Северодонецьку II Всеукраїнський з'їзд рад депутатів усіх рівнів для демонстрації негативної реакції Східних регіонів України на поглиблення відносин із НАТО. Під загрозою можливого розпуску Парламенту 6 березня 2008 року ухвалили компромісну постанову – проект В. Януковича «Про питання вступу України до Організації Північноатлантичного договору (НАТО)». Центральним положенням угоди було положення, що рішення відносно вступу України до НАТО необхідно вирішувати тільки на Всеукраїнському референдумі [28; 29; 33],

Екс-президент Віктор Ющенко говорить із цього приводу: «Коли я кажу про політику нашого зближення у 2005–2007 роках, уявіть собі, якби ми на початку 2008 року разом з Грузією отримали асоційоване членство у НАТО... драматичних подій в Грузії 2008 року не було б... І у нас би сьогодні не було війни на Донбасі. Ми б сьогодні мали цілісну Україну з Кримом. Багато чого б не відбулось» [31].

Доволі знаменним для самої організації НАТО став 2010 рік. Тоді створили Відділ нових викликів безпеці (ESC), а 2012 року ключові пріоритети SPS переглянули, посилену увагу звернули на нові виклики безпеці, такі як *кібербезпека, тероризм та енергетична безпека*. SPS прийняв програму, за якою суттєву допомогу мали надавати партнерам Альянсу. Серед найближчих завдань комітету – надання специфічної підтримки Пакету комплексної допомоги Україні. В рамках цього комплексу Україна нещодавно отримала профінансований НАТО Ситуаційний Центр протидії кіберзагрозам: в одному з ключових Міністерств України встановлена велика кількість сенсорів, які збирають інформацію про найбільш критичні процеси у мережі відомства СБУ. Якщо MISIP виявляє ознаки атаки, то інформує про це свого оператора та надсилає жертві не тільки аларм, а й зміни до налаштувань політики безпеки. Існує навіть опція автоматичного застосування змін, без участі «приймаючої сторони» [33].

Щодо енергетичної безпеки, то тут країни НАТО надзвичайно занепокоєні невинуватим впливом надмірного покладання на російську енергію, особливо, коли Росія активно втручається в іноземні вибори, застосовує інші форми політичних прийомів, продовжує утримувати окупований Крим, підтримує сепаратизм на Сході України. З огляду на це, Альянс планує побудову нафтопроводу із Азербайджану до ЄС [33].

Отже, найвагоміші події у відносинах між Українською державою та Північноатлантичним блоком відбувалися вже після трагічних подій 2014 року – після початку російської збройної агресії на територію нашої країни. Саме НАТО надає практичну і консультативно-дорадчу допомогу нашій країні у межах концепції боротьби із викликами тероризму. Цього ж 2014 року Верховна Рада підтримала законопроект Президента України Петра Порошенка про відмову від позаблокового статусу.

У липні 2016 року відбувся Варшавський саміт НАТО. Певні кола аналітиків впевнено заявляють, що саме цей саміт став демонстрацією практичної реалізації Хартії-1997. У заключному комюніке цього саміту відобразилося засудження російської агресії проти України та прозвучало ствердження: «незалежна, суверенна і стабільна Україна, що твердо віддана демократії та верховенству права, є ключем до євроатлантичної безпеки» [11]. Комплексний план з підтримки України, затверджений Варшавським самітом, передбачав надання суттєвої допомоги країні, яка на той момент не була членом Альянсу. Програма комплексної допомоги Україні також спрямовувалася на «підвищення ефективності, дієвості і підзвітності установ безпеки і оборони України» [11]. Передбачено також надання стратегічних порад, практичної

допомоги, розробку проектів із протидії гібридній війні, деякі інші види допомоги.

Навесні 2017 року Верховна Рада України ухвалила, а 8 червня 2017 року Президент підписав Закон «Про внесення змін до деяких законів України щодо зовнішньополітичного курсу України», за яким членство України у Північноатлантичному союзі знову проголосили стратегічним зовнішньополітичним пріоритетом [18]. Доречно зауважити, що процес розробки цього закону проходив з активним залученням до нього спеціалістів НАТО. Не менш активним були дискусії законодавців 2018–2019 рр. відносно можливого внесення змін до Конституції щодо стратегічного курсу на повноправне членство в НАТО та ЄС. Напередодні та під час чергових виборів президента 2019 р. та, в недалекому майбутньому, виборів до Верховної Ради, питання зовнішньополітичного курсу України звучить з новою силою. Деякі аналітики небезпідставно намагаються прогнозувати можливий прихід до влади проросійських чи «багатовекторних» сил, що знову відштовхнуть Україну назад на довгій дистанції до набуття нею членства в НАТО.

До речі, серед політологів, істориків, інших фахівців суспільствознавчих наук трапляються ті, котрі явно заперечують правильність обраного шляху – шляху до Європи, до НАТО, орієнтацію на прозахідні цінності та ідеали. Не вважаючи за важливе зупинитися на аналізі подібних поглядів, розглянемо проблему зовнішньополітичної, економічної та ціннісної орієнтації України *через призму безпекових питань*, через проблеми *національної безпеки*, оскільки саме сьогодні вони набувають значного поширення у планетарному та національному масштабах.

Фонд міжнародної безпеки ЮНЕСКО трактує поняття *національної безпеки* як стану суспільства, за якого «сукупність державних та суспільних гарантій забезпечує його стійкий розвиток, захист базових інтересів нації, джерел його духовного і матеріального благополуччя від зовнішньої та внутрішньої загрози» [4, с. 15]. У Законі «Про національну безпеку України» безпосереднє визначення національної безпеки коротко надано у пояснювальній, термінологічній частині закону, де зазначено: «Національна безпека України – захищеність державного суверенітету, територіальної цілісності, демократичного конституційного ладу та інших національних інтересів України від реальних та потенційних загроз» [20]. Традиційно до видів національної безпеки українські науковці включають *суспільну безпеку* (як стан захищеності життя, здоров'я і благополуччя громадян); *військову безпеку* (стан захищеності життєво важливих інтересів людини і громадянина, суспільства і держави від зовнішніх і внутрішніх загроз); *політичну безпеку* (стан захищеності основ конституційного ладу, діяльності системи державних органів); *економічну безпеку* (стан захищеності національної економіки країни від реальних і потенційних загроз); *інформаційну безпеку* (захищеність інформаційного простору держави, прав та інтересів людини і громадянина, суспільства і держави в інформаційній сфері). Також виділяють техногенну, енергетичну, демографічну безпеку, безпеку особистості тощо [2; 5; 6].



Кожен з перелічених видів національної безпеки є проблемним для нашої держави: за кожним з них стоїть *свій виклик*. Аналізувати такі виклики та знаходити вихід з проблемних ситуацій – справа вузьких спеціалістів у галузях міжнародного та вітчизняного права, політології, ІТ-сфери, теорії безпеки. Це також безпосереднє завдання державних, політичних, військових, інших структур, пов'язаних із безпековими питаннями. Але ж на найпомітніших викликах нашому суспільству хотілося б зупинитися.

У сучасному світі від такого небезпечного явища, як *тероризм* стали потерпають країни, для яких ця проблема раніше не була головною національною проблемою (Франція, Бельгія, Україна). Кількість *терактів, екстремістськи налаштованих елементів, сепаратистських рухів* та їхніх жертв останніми роками невинно зростала як у світі, так і в Україні. Приклади такої ефективної боротьби, безумовно, демонструє НАТО. Повний перелік різноманітних операцій, місій та командних навчань надає «Вікіпедія» на тематичній сторінці «Операції та місії НАТО» [12]. Вже переглядаючи дані цього матеріалу, навіть недосвідчені у політиці люди здатні дійти висновку, що країни-члени Північноатлантичного Альянсу більше захищені у плані своєї *політичної та військової безпеки*.

Як уже зазначено вище, навіть серед політиків та державників нерідко можна чути висловлювання, що, маючи позаблоковий статус, цілком ймовірно забезпечити політичну та військову безпеку своєї держави за вмілого планування, наукової організації виробництва тощо. Тут мимоволі хочеться пригадати: в Україні і до початку трагічних подій 2014 року – до анексії «північним сусідом» Кримського півострову та початку бойових дій на Донбасі, – доволі успішно діяв Національний інститут стратегічних досліджень, котрий на той момент (також успішно!) працював над питанням вирішення проблем національної безпеки. Працівники інституту під керівництвом академіка В. П. Горбуліна підвели чітку наукову теорію під завдання нацбезпеки, визнаючи національні цінності як основу безпекової політики. Інститут теоретично обґрунтував структурування стратегічних проблем під час аналізу державної політики національної безпеки, показав роль сценаріїв майбутнього, формування стратегії національної безпеки України як стратегічного мислення з урахуванням ризиків та невизначеностей [6].

Але ж, згідно з оцінкою того ж академіка В. Горбуліна, Україна у глобальній владно-силовій ієрархії – «піраміді», очолюваній Сполученими Штатами, яку підтримує потенціал усього Заходу, перебувала і продовжує перебувати десь ближче до основи [6; 27]. Отже, серед держав Європи саме Україна останніми роками опинилася у такому положенні, коли стан національної безпеки нашої держави проявив себе як незадовільний, як такий, що потребує суттєвих реформ у сфері безпеки (зазначимо: самих різних видів такої безпеки). Такий невисокий статус, як зауважують О. Власюк та С. Кононенко, «компенсується важливим геополітичним розташуванням». «Останнє, – наголошують дослідники, – слід вважати як джерелом проблем (оскільки перетворює Українську державу на ласий шматок для імперських зазіхань), так і джерелом переваг (адже

геополітичне розташування може бути конвертоване в ефективну зовнішню політику» [3, с. 8–9]. Це дає змогу Україні вирішити окремі безпекові питання за активної допомоги держав «ієрархічної гори», передусім за сприяння Сполучених Штатів Америки, інших держав НАТО.

Втрата Україною частини своєї території – це серйозний *виклик* іншим сусідам Росії, багатьом країнам Європи, це *виклик глобальній безпеці* усього світу. Загалом питання глобальної безпеки ніколи не були безпроблемними. У сучасному світі є чимало джерел криз та осередків конфліктності. Українські спеціалісти, співробітники Національного інституту стратегічних досліджень – політолог О. Власюк та економіст С. Кононенко – у своїй монографії «Кремлівська агресія проти України: роздуми в контексті війни» абсолютно мають рацію, говорячи, що вперше за тривалий історичний період такий осередок сформувався саме у Східній Європі. «Так... уже було в 1914 і 1939 рр. Мимоволі виникають зловісні аналогії: знову конфлікт у ключовому геополітичному регіоні, знову боротьба за домінування в ньому, знову регіональний імперіалізм і загроза глобального протистояння» [3, с. 8], – пишуть автори монографії.

Події у сьогоdnішній Україні можуть стати передоднем третьої світової війни. Але активними професійними діями світових та національних безпекових структур і організацій, їхнім уважним ставленням до подій на пострадянському просторі, напрацюванням дієвих безпекових програм тощо можна запобігти повторенню помилок історії. При цьому не варто й українським керівникам повністю сподіватись на допомогу зовні, на швидку реакцію НАТО щодо нагальних безпекових проблем нашої країни. Безліч питань необхідно вирішувати на нашому «внутрішньому полі» з урахуванням досвіду успішних європейських країн.

Незважаючи на робювання звинувачень у банальності, все ж таки черговий раз пригадаємо досвід сусідньої Польщі, керівництво якої визначило та сформулювало пріоритети політики безпеки вже 1990 року. Примітним є факт, що можливість суверенного вибору власного майбутнього і напряду політичного та економічного розвитку держави Польща здобула наприкінці 80-х – на початку 90-х років ХХ століття – вперше після 1939 року. Тодішні польські політичні еліти ще певний час вели дискусії щодо векторів політики безпеки. Незважаючи на відсутність серйозних альтернатив євроатлантичному вектору, знадобилося більше двох років, аби політики та їхнє керівництво змогли чітко визначити свої позиції у питанні національної безпеки. «Важливе значення в процесі консолідації польського суспільства навколо ідеї вступу до НАТО, пише О. І. Соскін, – мали процеси, що відбувалися поза східним польським кордоном, на пострадянській території. Поляки із зростаючим почуттям загрози спостерігали політику Росії стосовно молодих пострадянських держав – Білорусі, України, Балтійських країн, Молдови, зокрема, нав'язування їм неоколоніальної моделі як двосторонніх, так і багатосторонніх відносин» [26, с. 31]. Пріоритети польської політики безпеки і сьогодні залишаються незмінними – повне членство в НАТО та Євросоюзі. Згідно із

загальноприйнятим поглядом усіх головних політичних сил Польщі, фундаментом політики національної безпеки країни сьогодні є такі чинники, як стабільна держава, міцні державні структури та інституції, ефективна і стабільна національна економіка (внутрішні); членство в НАТО, що розглядається як тверда гарантія безпеки; членство в Євросоюзі, що розглядається як м'яка гарантія безпеки (зовнішні).

Сьогодні країни Європи нерідко намагаються рівнятися на досвід Німеччини, у тому числі й у сфері безпеки. Але й у безпековій галузі Німеччини, розвиненої європейської країні, члена НАТО, є безліч проблем. Насамперед, на думку самих німців, це: захист національних інтересів від прихильників ІДІЛ; збільшення кількості зброї у вільному доступі; зростаюча кількість терористичних актів; кібертероризм у зв'язку зі збільшенням нападів на комп'ютерні мережі влади; неконтрольована міграція і, як наслідок, – біженці; відсутність чіткої стратегії щодо боротьби з епідеміями, як, наприклад, було з Еболою [32].

Для Німеччини національна безпека – це ще й мінімальний рівень корупції у різних сферах суспільного буття, у тому числі і в оборонній галузі. На жаль, члени української делегації, що брали участь у навчальній програмі «Досвід Німеччини в боротьбі з корупцією в різних сферах діяльності» та пройшли всі тренінги та практичні заняття, були змушені констатувати: «До речі, всі 16 земель (а Німеччина – це федеративна країна) мають власне антикорупційне законодавство. Однак практику перенесення набутих знань на українські реалії здійснити буде важко. Адже підґрунтя корупції суто економічне. Із корупцією необхідно боротися системно, а не разовими піар-акціями перед виборами. Однак такого підходу в Україні поки що немає. А економічну складову під цю нелегку боротьбу так і не підвели» [7].

У галузі забезпечення безпеки ФРН передбачає ще тіснішу інтеграцію політичних, військових, економічних, гуманітарних та поліцейських інструментів, інструментів спецслужб і політики розвитку, націлених на запобігання конфліктам, врегулювання криз, боротьбу з тероризмом (особливо міжнародним). У процесі планування військових операцій також використовують комплексний і взаємопов'язаний підхід на міжнародному рівні, який ефективно об'єднує цивільні і військові інструменти. Федеральний уряд проводить обумовлений цим постійний контроль і, де необхідно, вдосконалює інструменти політики безпеки [32]. Такий підхід найоптимальніше слугує справі безпеки цієї держави і водночас є внеском у справу миру в усьому світі та прикладом для наслідування іншими державами, насамперед Україною.

Є абсолютно очевидним, що Європа також перебуває під ударом новітніх викликів та безпекових загроз. Як писав академік В. Горбулін 2017 року, «уразливість Європи зумовлена її цивілізаційною специфікою: вона звикла грати за правилами, її позиція завжди відкрита, сформована на основі вільного обміну думками і на раціональній аргументації. У цьому сила європейської політики, привабливість європейського дому для багатьох народів, у тому числі для українців» [6]. Однак, на думку В. Горбуліна, в умовах гібридної, тотальної

війни демократичні процедури, плюралізм, чесна політична конкуренція нерідко стають слабкою ланкою. Нинішня гібридна агресія, чи то з боку Росії, чи то з боку ісламських радикалів, добре пристосована до європейського ліберального середовища, часто стає ефективною стратегією, оскільки, за словами того ж В. Горбуліна, «багато хто в Європі намагається «ховати голову в пісок», граючи в «нічого не бачу», «нічого не чую», «нічого не кажу»» [6].

Небезпека гібридних війн полягає у страшенній підступності ворога, який нерідко вдає із себе друга. «Ви думаєте, що живете у стані миру, дружби і стратегічного партнерства, а проти вас уже ведуться повномасштабні бойові операції. Ви ніколи не можете бути впевнені, що війна скінчилася, жоден мирний договір чи угоду про припинення вогню більше не можна приймати за чисту монету. Агресор буде широким обурюватися, якщо ви чинитимете спротив, але при цьому вестиме проти вас війну на повне знищення... постраждалі від гібридної агресії не готові визнати, що вони стали жертвами гібридної війни. Масштаб гібридної битви починає усвідомлюватися лише тоді, коли таке розуміння приходить» [6]. Отже, у сучасному світі не можна применшувати руйнівних властивостей гібридної війни, яка сама по собі також є викликом сучасній демократії, громадянському правовому суспільству. Україна вже має певний досвід протистояння у такій війні і у цьому плані може надати певну теоретично-консультативну допомогу країнам НАТО.

Наша держава на своєму (доволі довгому!) шляху до НАТО та ЄС сьогодні лише заручилась суттєвою підтримкою даних структур, проводить реформи оборонної сфери. Звичайно, що у цьому напрямі зроблено дуже багато. Останніми роками за активної консультативної допомоги НАТО та ЄС Україною опрацьовано Стратегію національної безпеки, вироблено Концепцію національної безпеки України, після тривалих дискусій у липні 2018 року прийнято Закон «Про національну безпеку України». Країни Альянсу надавали матеріальну та консультативну допомогу Збройним силам України. Згідно з даними Міністерства оборони України, військова співпраця українських Збройних сил із оборонними силами країн НАТО розгортається у 13-ти галузях (40 цільових напрямів) [10].

Однак, як гадають спеціалісти та аматори-спостерігачі, найімовірніше, передбачений реформаторами повний перехід українських Збройних сил до 2020 року на стандарти НАТО (STANAG) не відбудеться: того, що сьогодні маємо, вкрай мало. Для переходу потрібно реалізувати п'ять стратегічних цілей: створення об'єднаної системи керівництва силами української оборони (що, практично, вже зроблено); опрацювання ефективної політики планування і застосування ресурсів; посилення боєздатності частин і з'єднань за світовими стандартами; об'єднання з НАТО логістики і системи медичного забезпечення [23, с. 171].

Аналітики вважають, що у поточних обставинах Україні на найближчу перспективу слід і далі йти на зближення з НАТО, навіть без формального вступу (так званий «шведський варіант»). Також варто продовжити спільні навчання, освіту, участь у миротворчих та антитерористичних операціях, брати

участь у формуванні сил швидкого реагування НАТО. Необхідно також вдосконалити нормативно-правову базу, котра регулюватиме участь підрозділів України в операціях за кордоном та допуск на територію України військ НАТО [1; 2; 8; 24]. Впровадження інновацій у військову сферу, очищення армії, розвідки та служби безпеки від відвертих зрадників та непрофесіоналів також суттєво наблизить державу до рівня країн НАТО.

І все ж практика засвідчує, що сьогодні наша держава здатна вирішувати найскладніші завдання, які стосуються обороноспроможності держави, поточні оперативні потреби, зміцнювати свій оборонний потенціал та реалізувати реформи, користуючись лише досвідом та допомогою країн-членів Альянсу. Спираючись на віковий довід демократичних країн, можна реалізувати «забезпечення прав і свобод людини та громадянина, формування в суспільстві поваги до конституційних обов'язків», забезпечити «підтримання партнерських відносин з державами-сусідами на засадах рівноправності, поваги до суверенітету та невтручання у внутрішні справи», досягти Збройними силами можливостей, необхідних для відсічі збройній агресії Російської Федерації та звільнення окупованих нею територій України та усунути фінансовий, економічний, політичний та інформаційний вплив Російської Федерації на внутрішню та зовнішню політику України; досягти звільнення окупованих Російською Федерацією територій, сформувати сучасну модель економіки, власний інформаційний простір; забезпечити перехід до сучасних систем виховання дітей та молоді; забезпечити екологічно та техногенно безпечні умови життєдіяльності людини і суспільства...» [20].

**Висновки.** Отже, шлях нашої держави до повноцінного членства в Альянсі став занадто довгим. Найрізноманітніші перепони у вигляді внутрішніх українських «хвороб» (високий ступінь корумпованості влади, економічна стагнація, олігархізація влади, не зовсім зріле громадянське суспільство, прорахунки влади та уряду у безпековій сфері), у вигляді зовнішніх чинників (заангажованість західних держав власними економічними інтересами, котрі пов'язані із Росією; відсутність єдиних вольових дій українських керівників та політиків у виборі основного зовнішньополітичного вектора тощо) протягом уже не одного десятиліття не дають змоги Україні остаточно приєднатися до ЄС та НАТО.

Але союзники України, більшість українських політиків та керівників держави, більшість прогресивних громадян-українців твердо впевнені: напрям до Альянсу обрано вірно. Цей вибір науково обґрунтований, закономірний, такий, що даватиме змогу Україні вирішити негайні безпекові проблеми та просунутись у напрямі реформ на шляху до побудови розвинутого громадянського суспільства з європейськими цивілізаційними цінностями. На шляху до реалізації свого вибору перед країною постало завдання вирішення потреб розвитку національної економіки, покращення якості життя українців, забезпечення політичної стабільності у суспільстві, зміцнення національної оборони, державної безпеки та правопорядку, підвищення конкурентоспроможності та міжнародного престижу держави. Процес

перетворення України із об'єкта на суб'єкт світової політики – важливий плановий процес, котрий має супроводжуватися вказівками на чіткі строки виконання та конкретні очікувані результати, а час аморфних строків та завдань потрібно залишити у минулому.

**Перспективи подальших розвідок.** Проблематика реалізації політики безпеки нашою державою у ракурсі її розгляду через призму сучасних викликів, перешкод та позитивних надбань на шляху до НАТО та Європейського Союзу, незважаючи на її постійні дослідження та аналіз, наявність стратегічного та короткострокового планування, вимагають подальших теоретичних досліджень з перспективою їхнього практичного застосування.

Проблеми, аналогічні тим, що підняті у нашій статті, можна досліджувати і вдосконалювати безконечно. Історію НАТО, кроки вперед та назад, зроблені Україною на шляху до безпосереднього членства в Альянсі, різноманітні безпекові питання, складні внутрішні та зовнішні проблеми, які супроводжуватимуть нашу державу, Європу та світ в останньому періоді новітньої історії та змушують демократичні країни приймати виклики й створювати систему колективної безпеки, можна аналізувати з різних ракурсів та робити різні прогнози на майбутнє. Вважаємо необхідним поставити логічний наголос на таких моментах:

– Поза увагою залишається детальний аналіз рішень та декларацій самітів НАТО щодо їхнього впливу на безпекові проблеми як членів цієї організації, так і її союзників, котрі не мають членства в Альянсі.

– Проблема воєнної та політичної безпеки вимагає значно більшої уваги до себе. Сьогодні вкрай важливо напрацювати дієві програми для ліквідації корупційних складових у військовому секторі.

– Науковцями майже не висвітлено проблеми нестачі гідних, добре підготованих кадрів, професійних спеціалістів серед військових та професійних політиків, непроаналізовано шляхи виходу з цієї ситуації.

– Сьогодні зовсім небагато праць та програм впровадження інноваційного політико-правового механізму, який даватиме змогу актуалізувати взаємодію ефективного державного регулювання і рівня безпеки сучасної України.

– З правової точки зору більш професійного ставлення потребує процес планування національної безпеки України, різних видів такої безпеки, у тому числі інформаційної, екологічної, техногенної безпеки.

Інші аспекти, що стосуються проблеми безпекових викликів, що підстерігають нашу країну на шляху до НАТО, незважаючи на широкий інтерес дослідників до них, вимагають до себе щільнішої уваги у зв'язку із високим ступенем їхньої актуальності.

## СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Бодрук О. С. Структура воєнної безпеки: національний та міжнародний аспекти : монографія / О. С. Бодрук. – Київ : НІПМБ, 2011. – 300 с.
2. Власюк О. С. Національна безпека України: еволюція проблем внутрішньої політики / О.С. Власюк // Вибрані наукові праці. – Київ : НІСД, 2017. – 527 с.

3. *Власюк О. С.* Кремлівська агресія проти України: роздуми в контексті війни : монографія / О. С. Власюк, С. В. Кононенко. – Київ : НІСД, 2017. – 304 с.
4. Глоссарий термінів / Без указ. авт. – Гармиш-Партенкирхен (Германия), (Препр. / Европейський Центр по изучению вопросов безопасности им. Джорджа К. Маршалла. – 2012. – С. 15.
5. *Гончаренко О. М.* Поняття національної безпеки в контексті національних інтересів України / О. М. Гончаренко, Е. М. Лисицин, В. Б. Вагапов // Наука і оборона. – 2012. – № 1. – С. 18–24.
6. *Горбулін В. П.* Україна в глобальних вимірах сучасного світу (виступ на міжнародному форумі [Електронний ресурс] / В. П. Горбулін // Вісник Національної академії наук України. – 2017. – Режим доступу : [http://www.nas.gov.ua/text/pdfNews/academicain\\_Horbulin\\_report\\_june2017\\_Ukraine\\_global\\_politics.pdf](http://www.nas.gov.ua/text/pdfNews/academicain_Horbulin_report_june2017_Ukraine_global_politics.pdf).
7. Досвід Німеччини у боротьбі з корупцією [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://vintera.com.ua/category/video/>.
8. *Железняк І.* Трансформація та розширення НАТО: порядок денний та послідовність дій для України / І. Железняк // Наук. інформ.-аналіт. Центр НАТО Прикарпат. нац. ун-ту ім. Василя Стефаника. – 2009.
9. *Мінгазудінов І.* Рада євроатлантичного партнерства / І. Мінгазудінов // Політична енциклопедія / Редкол.: Ю. Левенець (голова), Ю. Шаповал (заст. голови) та ін. – Київ : Парламентське видавництво, 2016. – 616 с.
10. Організація Північноатлантичного Договору / Офіційний сайт [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://www.nato.int/cps/uk/natohq/index.htm>.
11. Основні рішення Варшавського саміту/ Бюлетень НАТО вересня 2016: Управління громадської дипломатії НАТО – служба преси та ЗМІ [Електронний ресурс]. – Режим доступу : [https://www.nato.int/nato\\_static\\_fl2014/assets/pdf/pdf\\_2016\\_09/20160923\\_1609-factsheet-warsaw-summit-key-ukr.pdf](https://www.nato.int/nato_static_fl2014/assets/pdf/pdf_2016_09/20160923_1609-factsheet-warsaw-summit-key-ukr.pdf).
12. Операції та місії НАТО / Матеріал з Вікіпедії – вільної енциклопедії [Електронний ресурс]. – Режим доступу : [https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%9E%D0%BF%D0%B5%D1%80%D0%B0%D1%86%D1%96%D1%97\\_%D1%82%D0%B0\\_%D0%BC%D1%96%D1%81%D1%96%D1%97\\_%D0%9D%D0%90%D0%A2%D0%9E](https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%9E%D0%BF%D0%B5%D1%80%D0%B0%D1%86%D1%96%D1%97_%D1%82%D0%B0_%D0%BC%D1%96%D1%81%D1%96%D1%97_%D0%9D%D0%90%D0%A2%D0%9E).
13. *Ортега А.* Чи є загрози, що постають перед НАТО сьогодні, такими ж небезпечними, як за часів холодної війни? / А. Ортега, Т. Валашек // За і проти. Дебати з питань євроатлантичної безпеки. – Brussels, Belgium : NATO Public Diplomacy Division, 2004. – С. 7.
14. Партнерство заради безпеки: досвід країн НАТО та українська перспектива / за загальною ред. О. І. Соскіна. – Київ : Інститут трансформації суспільства, 2017. – 336 с.
15. Північноатлантичний договір. Вашингтон, округ Колумбія, 4 квітня 1949 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : [https://www.nato.int/cps/uk/natohq/official\\_texts\\_17120.htm](https://www.nato.int/cps/uk/natohq/official_texts_17120.htm).
16. Північноатлантичний альянс: історія, функції, структура, відносини з Україною / [за заг. ред. проф. Д. І. Дзвінчука]. – Івано-Франківськ : Місто НВ, 2017. – 604 с.
17. Про внесення змін до деяких законів України щодо відмови України від здійснення політики позаблоковості: Закон України від 23 грудня 2014 р. № 1014. Документ 35-VIII, чинний, поточна редакція – Редакція від 08.07.2018, підстава – 2469-VIII. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/35-19>.
18. Про внесення змін до деяких законів України щодо зовнішньополітичного курсу України / Документ 2091-VIII, чинний, поточна редакція – Редакція від 08.07.2018, підстава - 2469-VIII [Електронний ресурс] – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2091-19>.
19. Про засади внутрішньої і зовнішньої політики: Закон України від 01.07.2010 р. №2411-VI (Редакція від 08.07.2018) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2411-17>.
20. Про національну безпеку України: Закон України від 21.07.2018 р. № 2469-VIII [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2469-19>.
21. Послання Президента України до Верховної Ради України про внутрішнє і зовнішнє становище України у сфері національної безпеки: Розпорядження Президента України від

- 07.09.2017 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.president.gov.ua/news/poslannya-prezidenta-ukrayini-do-verhovnoyi-radi-ukrayini-pr-43086>.
22. Політологічний словник [Електронний ресурс] / О. В. Киричук. – Режим доступу : <http://subject.com.ua/political/dict/1121.html>.
23. Романенко Є. О. Україна – шлях до НАТО / Є. О. Романенко // Публічне урядування. – 2015. – № 1. – С. 171–179.
24. Рябих В. Defense Express Саміт НАТО у Варшаві – підсумки й уроки / В. Рябих [Електронний ресурс]. – Режим доступу : [https://www.ukrinform.ua/rubric-other\\_news/2049186-samit-nato-u-varsavi-pidsumki-j-uroki.html](https://www.ukrinform.ua/rubric-other_news/2049186-samit-nato-u-varsavi-pidsumki-j-uroki.html).
25. Ситник Г. П. Національна безпека України: теорія і практика : навчальний посібник / Г. П. Ситник, В. М. Олуйко, М. П. Вавринчук. – Київ : Кондор, – 2017. – 616 с.
26. Соскін О. І. Партнерство заради безпеки: досвід країн НАТО та Українська перспектива : колективна монографія / О. І. Соскін. – Інститут трансформації суспільством. – Київ. – 2017. – С. 31–32.
27. Стратегічне планування: вирішення проблем національної безпеки : монографія / В. П. Горбулін, А. Б. Качинський. – Київ : НІСД, 2010. – 288 с.
28. Тороп О. Членство в НАТО: чи отримає Україна план дій [Електронний ресурс] / О. Тороп // BBC News Україна. – 4 квітня 2018 р. – Режим доступу : <https://www.bbc.com/ukrainian/features-43566899>.
29. Україна–НАТО: від знайомства до повноцінного членства / Укладач Павлюк М. В. – Чернівці, 2018. – 38 с.
30. Хартія про особливе партнерство між Україною та Організацією Північно-Атлантичного договору/ Документ 994\_002 від 09.07.1997 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : [https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994\\_002](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_002).
31. Цей день в історії: 10-річчя Бухарестського саміту [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://www.jnsm.com.ua/h/0404Q/>.
32. Auftrag und Aufgaben [Electronic resource]. – Mode of access : [http://www.bmvg.de/portal/a/bmvg/lut/p/c4/Rcg7DoAgDADQs3iBdnfzFupCKDQTQgED4X18387aHN36SnuJ015x0xBMvIzstoGc6aGI8V8\\_SW8lRugSgkSy3xb7CYOKqrLD6E0s4thdYBhya/](http://www.bmvg.de/portal/a/bmvg/lut/p/c4/Rcg7DoAgDADQs3iBdnfzFupCKDQTQgED4X18387aHN36SnuJ015x0xBMvIzstoGc6aGI8V8_SW8lRugSgkSy3xb7CYOKqrLD6E0s4thdYBhya/).
33. Public Diplomacy Division NATO. Division Diplomatie publique OTAN 1110 Bruxelles, Belgique, 2017. – 386 p.

*Стаття надійшла до редколегії 10.04.2019  
Прийнята до друку 20.04.2019*

#### **ON THE WAY TOWARDS NATO: CURRENT CHALLENGES PROSPECTS OF IMPLEMENTING SAFETY POLICY**

**Juliia Demianchuk**

*Kharkiv National University V. N. Karazin,  
4, Svobody Sq., Kharkiv, Ukraine, 61022, tel. 0502767212,  
e-mail: dua190784@gmail.com*

The priority national interest of Ukraine in the field of foreign policy is the development and further deepening of relations between Ukraine's strategic partnership with the North Atlantic Treaty Organization (NATO). The article gives a brief overview of the history of the formation and expansion of the North Atlantic Alliance as an international intergovernmental organization and military and political alliance, showing the main milestones of Ukraine's long journey towards NATO membership. NATO-Ukraine relations have two main dimensions: political dialogue and practical cooperation. Ukraine's political dialogue with the Alliance is ensured through bilateral contacts at all levels, including the interparliamentary dimension. NATO and its Member States continue to receive logistical, advisory and training assistance to the Ukrainian security and defense sector.



The author draws attention to the most urgent security problems of Europe and Ukraine, as well as highlights the latest challenges to the World Order. For Ukraine, strategic partnership with NATO is an integral part of the European integration course, as it complements the process of internal transformation in the context of the implementation of the Association Agreement between Ukraine, on the one hand, and the European Union, the European Atomic Energy Community and their member states, and their member states. NATO-Ukraine relations have been developing ever since Ukraine gained independence in 1991. Given Ukraine's strategic position as a bridge between Eastern and Western Europe, NATO-Ukraine relations are central to building peace and stability in the Euro-Atlantic region. NATO and Ukraine are actively involved in international peacekeeping operations and in addressing common security concerns. Over time, certain trends of dialogue and practical cooperation on a wide range of other issues were identified. A key aspect of the partnership was support for the Alliance and individual NATO member countries in their reform efforts, which have been further fueled by the dramatic events of the 2004 Orange Revolution and remain critical to meeting Ukraine's aspirations to integrate into Euro-Atlantic structures.

**Key words:** NATO; alliance; permanent membership; summit; declaration; security; challenge; problems; military; aggression; hybrid war; politics; experience; forecasting; realization; solution.